

KOKOELMA
— KUMMI —

KOKOELMAKUMMIKSI!

Kokoelmakummiksi!

Kokoelmakummina olet säilyttämässä yhteistä taide- ja kulttuuriperintöämme tuleville sukupolville.

Visuaalisten taiteiden museo Malva säilyttää, tutkii ja esittelee yhteistä taide- ja kulttuuriperintöämme. Jotta tämä olisi mahdollista, on kokoelmia toisinaan puhdistettava ja kunnostettava.

Viipurin historiallisesta museosta periytyi Lahteen merkittävä määrä taideteoksia ja esineistöä vuonna 1950. Tähän esitteeseen on koottu toinen toistaan kiehtovimpia Viipuri-kokoelman maalauksia, jotka kaipaavat huoltoa säilyäkseen. Sodan jaloista pelastetuissa maalauksissa on eriasteisia vaurioita, reikiä, pintanaarmuja ja ajan kellastamia pintoja. Taideteosten huollon tekee taide-esineisiin erikoistunut konservaattori.

Malvassa on laaja julistekokoelma, jonka vanhin juliste on vuodelta 1851. Kaikkiaan julisteita on yli 70 000, joista noin puolet kotimaisia. Joukossa on kaikille tuttuja mainosjulisteita ja todellisia harvinaisuuksia. Tiedottamiseen ja mainostamiseen tarkoitettua grafiikkaa ei ole tehty kestämään käyttöaikaansa pidempään, ja paperi on vaurioille altis materiaali. Osassa kokoelman julisteista on reikiä, repeämiä, taitteita ja likaa, joita korjaa paperimateriaaliin erikoistunut konservaattori.

Malvassa omaa taide- eikä paperikonservaattoria ei ole, ja taideteokset ja julisteet konservoidaan tilaustöinä. Etsimme kokoelmakummeja tukemaan Viipurin taidekokoelman ja julistekokoelman konservointia. Tämän esitteen sivuilla voit tutustua huoltoa vaativiin taideteoksiin ja julisteisiin ja valita niistä itsellesi kummikohteen. Sinä ja edustamasi taho voitte osallistua konkreettiseen kulttuuritekoon tukemalla työtämme. Hyvän mielen lisäksi tarjoamme Kokoelmakummeille erilaisia vastineita kummiudesta.

Ota rohkeasti yhteyttä ja kysy lisää:
kokoelmakummi@lahti.fi

Sigfrid Keinänen: Värttinän kehrääjä, 1876.
Ölly kankaalle, 53,5 x 45 cm.

Sigfrid Keinänenin tunnelmallisessa ja viehättävässä maalauksessa Värttinän kehrääjä arkinen askare, langan kehrääminen värttinän avulla, esitetään ihanteelliseen sävyyn. 1800-luvulla kehrääminen oli naisten työtä, jota tehtiin aina kun muilta töiltä ennätettiin. Kuvan keskiössä on hämyisessä pirtissä istuva nuori ja kaunis karjalaistytö, jolla on yllään kansanpuku. Tytön asento on hienostunut: toinen jalka lepää toisen päällä, katse on suunnattuna kohti kuva-alan ulkopuolelle jäävää ikkunaa, ja kädet kehräävät itsevarmasti lankaa muodostaen sommitelmallisesti maalauksen keskelle diagonaalin. Tytön vieressä pirttipöydällä on kahvikuppi antaen ymmärtää, että työtä tehdään kahvin lomassa. Oikealla puolella oleva tekstiili viestittää ehkä ompelutyöstä, joka odottaa kehrääjää, kun lankaa on valmistunut riittävästi.

Kuopiossa syntyneen Sigfrid August Keinänenin ominta alaa olivat kansanelämän kuvaus ja kalevala-aiheet. Hän kiersi 1870-luvulta alkaen Karjalan kannaksella keräämässä kansatieteellistä aineistoa. Vuosina 1895–1898 hän julkaisi litografiasarjan Kuvia Kalevalasta, jonka kuvat tulivat tunnetuiksi myös postikortteina. Keinänen toimi elämänsä aikana myös pitkään piirustuksenopettajana eri oppikouluissa Helsingissä.

Aleksei Bogoljubov: Kaupunki meren rannalla,
1800-luvun puoliväli.
Ölly kankaalle, 56,5 x 69,5 cm.

Venäläisen Aleksei Bogoljubovin 1800-luvun puoliväliltä peräisin oleva öljyväriteos kuvaa utuista Välimeren rantamaisemaa Napolinlahdella. Bogoljubov oli erityisesti maisemamaalaukseen erikoistunut taiteilija, joka matkusteli ympäri Eurooppaa teoksia luonnostellen ja maalaten. Hän otti paljon vaikutteita mm. maisemamaalari Ivan Aivazovskilta, jonka värien käyttöä Bogoljubov erityisesti ihaili.

Napolinlahti-aiheinen öljyväriteos kuvaa pittoreskia rannikkomaisemaa joko iltahämärän laskeutuessa tai aamun sarastaessa. Teoksen etualalla pieni ryhmä ihmisiä työntää venettä kohti tyyntä ulappaa, kuin valmiina aloittamaan päivän työt. Matalalla oleva auringonvalo loistaa himmeästi harsomaisen pilvipeiton takaa valaisten rannalla olevat rakennukset, mikä on omiaan luomaan voimakkaan hetkellisyyden vaikutelman. Teoksen tunnelma on seesteinen ja odottava. Maalauksessa kuvatut ihmiset jäävät maiseman rinnalla toissijaiseen asemaan tyyteltynä, suurpiirteisesti maalattuina väriläiskinä. Hahmot eivät juurikaan erotu väreiltään ympäristöstään, vaan sulautuvat osaksi maisemaa osittain merenrannan hämyyn kadoten.

William T. Grommé: Arabialainen sheikki oppilaineen, 1880-luku.
Öljy kankaalle, 257 x 164 cm.

William Grommén 1880-luvulta peräisin oleva maalaus sijoittuu itämaiseen kaupunkimiljööseen ja kuvaa arabialaista vanhaa miestä kahden nuoren oppilaan kanssa. Grommé oli saksalaisvenäläinen taiteilija ja keräilijä, joka opiskeli taidemaalauksia Pietarin ja Düsseldorfin taideakatemoissa. Grommé matkusteli paljon aina Aasiaa ja Afrikkaa myöten ja näistä matkoista inspiroituneena tämäkin teos on luultavasti saanut alkunsa.

Maalauksessa kolme ihmishahmoa on sijoitettu itämaisain ornamentein koristellun moskeijan seinän eteen. Koristeellisten elementtien runsaus tasapainottaa teoksen muuten seesteistä, lähes harrasta vaikutelmaa. Turbaanipäisen levollisesti maassa istuvan sheikin katse on suunnattu ylöspäin lankeavaan valoon, mikä on omiaan herättämään katsojassa hengellisiä, jopa uskonnollisia assosiaatioita. Vanha mies vaikuttaa olevan omissa maailmoissaan samalla, kun siniseen asuun pukeutunut nuorukainen näyttää keskittyneen kuuntelemaan maassa istuvaa, mahdollisesti äänen lukevaa mieshahmoa. Materiaalisen todellisuuden tavoittelun sijaan sheikin subjektiivisiin mielentiloihin johdatteleva teos viittaa – monista realistisista elementeistä huolimatta – henkilöiden sisäisiä tunnetiloja painottavaan ja tuonpuoleiseen suuntautuvaan romantiikan tyyli-suuntaukseen.

Miinalan kylä Salmissa, 1907.
Öljy kankaalle, 49 x 69,5 cm.

Victor Svaetichinin dokumentaariset maalaukset Karjalankannakselta

Victor Svaetichin kiersi Karjalankannaksella kuvaten karjalaisia maisemia ja Karjalan rakennuskantaa vuosikymmenien ajan 1800-luvun lopulta 1940-luvulle saakka. Hän ikuisti maalaamalla, piirtämällä ja valokuvaamalla niin karjalaiset kirkot, pappilat ja huvilat kuin aitat ja tuulimyllytkin. Svaetichin lähestyi aiheitaan enemmän dokumentaristin kuin taiteellisia tarkoituksenaan esiintuovan kuvataiteilijan otteella.

Salmissa syntynyt Svaetichin opiskeli piirustusta ja maalausta taiteilija Arvid Liljelundin johdolla Viipurin taiteenystävien piirustuskoulussa vuosina 1895–1898. Hän jatkoi opintojaan 1898–1901 Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa Ateneumissa Helsingissä. Valmistuttuaan Svaetichin palasi Viipuriin, jossa hän työskenteli piirustusopettajana paikallisissa oppikouluissa. Kerrotaan, että oppilaat kokivat opettajansa nimen niin vaikeaksi, että Svaetichinin kutsumanimeksi vakiintui pian ”vetehinen”.

Viipurin museo osti Svaetichinin teoksia ensi kerran vuonna 1912, minkä jälkeen piirustuksia, akvarelleja ja valokuvia ryhdyttiin ostamaan säännöllisesti. Vuodesta 1913 lähtien Svaetichin dokumentoi Viipurin ja eteläisen Karjalan alueen maisemallisia ja rakennettuja kulttuurikohteita Viipurin museon toimeksiannosta.

Aitta, Kärenmäki, 1923.
Ölly kankaalle, 47 x 58 cm.

Tuulimyly, Rahikkala, Antrea, 1923.
Ölly kankaalle 46,5 x 38 cm.

Aitta, Syvälahti, Antrea, 1906.
Ölly kankaalle 50 x 71 cm.

Kolpitsa, sisäkuva Sortavalan Ristijärven-
kylästä, 1903.
Ölly kankaalle, 27,5 x 33,5 cm.

Johan Knutson: Viipurin linna, 1800-loppupuoli.
Öljy kankaalle, 50 x 83 cm.

Maalaus kuvaa Viipurin linnaa kesäillan valossa Tervaniemestä katsottuna. Lahdella on laivaliikennettä: maalaukseen on kuvattu useita purjelaivoja ja kaksi vastakkaisiin suuntiin kulkevaa höyrylaivaa. Rannalla maalauksen etualalla on soutuveene. Piste-mäisen pieniä ihmisiä kulkee linnasillalla. Kyseinen maalaus on yksi Knutsonin töiden sarjasta, jossa hän on kuvannut Viipurin linnaa eri suunnista ja eri valaistuksissa. Teoksen tarkkaa maalausvuotta ei tiedetä. Joka tapauksessa se on tehty vuoden 1856 jälkeen, jolloin linnan katto paloi Saimaan kanavan avajaisten kunniaksi järjestetyssä ilotulituksessa, ja ennen vuotta 1883, jolloin torni katettiin uudelleen.

Johan Knutson oli alun perin ruotsalainen, kotimaassaan koulutuksen saanut taiteilija, joka muutti Suomeen vuonna 1840. Hänellä oli suuri merkitys Suomen taidehistoriasa ennen kaikkea *Finland framställdt i teckningar* -teoksen yhtenä kuvittajana.

Pietari Suuren öljyvärein maalattu muotokuva esittää nimensä mukaisesti Venäjän hallitsijaa yhdessä laivastonsa kanssa. Maalauksen tekijää tai tarkkaa valmistumisajankohtaa ei tiedetä, mutta teos voidaan suurpiirteisesti ajoittaa 1700-luvun alkuvuosi-kymmenille. Tsaari Pietari Suuri tunnetaan erityisesti Itämeren laivastostaan, jonka hän perusti vuonna 1696. Tsaarin tiedetään opiskelleen laivanrakennusta salanimen turvin Alankomaissa ja Englannissa sekä hyödyntäneen saamiaan oppeja Venäjän laivaston rakentamiseen.

Teoksen sommittelu on varsin erikoinen, sillä itse hallitsijalle on varattu vain reilu puolikas teoksen kuva-alasta sota-alusten vallatessa toisen puolikkaan maalauksesta. Miniatyrymaisten alusten muodostama puolikaari toimii sekä koristeellisena taustaelementtinä, että teoksen aatteellisena ulottuvuutena. Sota-alukset seisovat rivissä ikään kuin valmiina sotaan saaden aikaan uhkaavan tunnelman yhdessä synkän maiseman ja hallitsijan tummanpuhuvan univormun kanssa. Teoksesta välittyy vahva isänmaallinen uho ja ylpeys, mikä luo teokselle idealistisen sävyn. Maalaus kokonaisuudessaan viestii Venäjän taistelu- ja puolustusvalmiudesta, jota hallitsijan uhmakas ilme ja ryhdikäs asento vielä korostavat.

Maalauksen kuva-alan huomattavan suuren osan uhraaminen merelle ja laivastolle - aina horisontissa siintäviä yksittäisiä aluksia myöten - kertoo osaltaan Pietari Suuren ratkaisevasta merkityksestä Venäjän keisarikunnan kaukonäköisenä uudistajana ja suurvalta-aseman edistäjänä.

Tuntematon taiteilija: Pietari Suuri laivastoineen, 1700-luvun alkupuoli.
Öljy kankaalle, 137 x 101 cm.

Tuntematon taiteilija: Viipuri Papulan suunnalta, 1800-luvun alku.
Öljy kankaalle, 68 x 107 cm.

Tuntemattoman tekijän maalaus Viipurista Papulan suunnalta nähtynä on kuvassa esiintyvien ajo-neuvojen, pukujen ja linnan tornin perusteella ajoitettu aivan 1800-luvun alkuun. Maalauksen tyyli tuo mieleen venäläisen kansanomaisen koristemaalauksen, joten voidaan olettaa, että sen tekijä on venäläinen taiteilija.

Teoksessa voi nähdä Vanhan Suomen linnoitetuille kaupungeille tyypillisiä piirteitä: esikaupunki puurakennuksineen, vasemmalla kulkeva rakentamaton ns. linnoitusesplanadi, vallivyöhyke ja siihen kuuluvat portit sekä varsinainen kaupunki vallien sisäpuolella. Maisemasta voi tunnistaa keskeisiä viipurilaisia maamerkkejä, kuten Kristuksen kirkastuksen kirkon tornin, Raatitornin, Pyöreän tornin, Kellotornin ja Viipurin linnan.

Papulan vuori ja puistikko olivat kauniiden näköalojensa ja runsaan kasvillisuutensa vuoksi suosittu viipurilainen kävelyretkikohde varsinkin 1800-luvun lopulta alkaen.

Carstini: Aleksanteri I, 1825.
Öljy kankaalle, 122 x 96 cm.

Keisari Aleksanteri I:n muotokuva on maalattu vuonna 1825 tuntemattoman taiteilijan toimesta, joka tällä hetkellä tunnetaan vain Carstinin nimellä. Öljymaalauksena toteutettu muotokuva esittää vasta 23-vuotiaana Venäjän keisariksi kruunattua Aleksanteria. Keisari on kuvattu hillityn arvokkaasti korutonta ja pelkistettyä ruskeaa taustaa vasten. Uusklassiseen henkeen tässä hallitsijamuotokuvassa ei näytä olevan mitään ylimääräistä. Kuvatun miehen asemasta ja arvosta kielivät vain hänen univormunsa ja rinnassaan kiiltelevät mitalit.

Keisari seisoo ryhdikkäästi kohti katsojaa vasen käsi lantiollaan, toisella kädellään miekkaa pidellen. Maalauksen vasemmalle puolelle kääntynyt keisarin katse on vakava ja tyyni, mikä yhdessä hillityn taustan ja maltillisen väripaletin kanssa on omiaan luomaan uusklassiselle taiteelle tyypillisen idealisoidun vaikutelman kuvatusta kohteesta. Teoksessa toteutuu saksalaisen teoreetikko J. J. Winckelmannin ajatus ”jalosta yksinkertaisuudesta ja hiljaisesta suuruudesta”, joka tuo maalaukselle ajatonta vaikuttavuutta ja lisää entisestään keisarin uskottavuutta hallitsijana.

(Vas.) Aleksander Orlovski: Linnamaisema, 1800-luvun alku.
Öljy kankaalle, 98 x 79 cm.

(Oik.) Aleksander Orlovski: Maisema Keski-Euroopasta, 1800-luvun alku.
Öljy kankaalle, 80 x 106 cm.

Varsovassa syntynyt Aleksander Orlovski muutti vuonna 1802 Pietariin. Hänestä tuli prinssi Konstantinin hovimaalari ja prinssi järjesti hänelle asunnon Marmoripalatsista sekä maksoi säännöllistä palkkaa. Tätä vastaan Orlovskin oli maalattava vähintään yksi maalaus kuukaudessa. Nikolai I:n astuttua valtaan vuonna 1825, Orlovski joutui jättämään tehtävänsä ja asuntonsa Marmoripalatsissa. Hän muutti vaimoineen ja lapsineen Pietarin laitamille. Orlovski oli paitsi maalari myös taitava piirtäjä ja Venäjän ensimmäinen litografi. Hän oli Pietarin taideakatemian jäsen vuodesta 1909 alkaen.

Orlovskin Linnamaisema- ja Maisema Keski-Euroopasta-maalaukset muodostavat viehättävän teosparin. Molemmissa on kuvattuna vuoristoisen ja vehreän maiseman lävitse kiemurteleva tie matkalaisineen. Taustalla häämöttää vuoristoa ja linnamaisia rakennuksia. Syvyysvaikutelmaa luodaan ilmaperspektiivin avulla. Tumma ja hämyinen etuala luo kontrastia vaaleasävyiselle taivaalle. Nämä tunnelmalliset maalaukset on toteutettu romantiikan ajan maisemamaalauksen hengessä.

Bogdan Willewalde: Tykistöleiri, 1860.
Öljy kankaalle, 110 x 160 cm.

Venäläistä tykistöleiriä esittävä teos on Bogdan Willewalden öljymaalaukseen vuodelta 1860. Willewalde tunnetaan erityisesti hänen militaria- ja sota-aiheisista maalauksistaan, joiden parissa ansioituneena hän sai taistelumaalauksen professorin arvonimen Keisarillisessa taideakatemiassa vuonna 1848.

Muihin Willewalden taisteluaiheisiin maalauksiin verrattuna Tykistöleiri on tunnelmaltaan rauhallisempi, yksityiskohdiltaan tyylielämpi ja lähestymistavaltaan arkisempi sodankäynnin kuvaus. Teoksessa on kuvattu rauhallinen lepoaika sotilasleirillä ilta-aurinko laskeutuu. Osa sotamiehistä lämmittelee kirkkaana loimuvan nuotion äärellä samalla kun osa istuu sotakaluston ja kuljetuskärryjen päällä muiden seurustellessa keskenään. Yli puolet kuva-alasta kattava lähes tasavärinen ja pilvetön taivas tuo teokseen ilmapuutusta, mikä lisää kuvattua hetken levollisuutta vaikutelmaa.

Teoksen arkisesta lähestymistavasta huolimatta lepoaika taustalla on aistittavissa myös levottomuutta ja kiireen tuntua. Etualan tykkilavetin suuret mustat, katsojaa kohti osoittavat pyörät luovat vaikutelmaa sotilaallisesta voimasta muistuttaen katsojaa sodan todellisesta luonteesta ja uhkaavuudesta.

Mahdollisesti Konstantin Bogajevski: Viipurin linna, 1856 jälkeen.
Öljy kankaalle, 32 x 54 cm.

Vähäeleinen ja pelkistetty maisemamaalaus kuvaa Viipurin linnaa vuoden 1856 tulipalon jälkeen. Teoksen tarkkaa valmistumisvuotta ei tiedetä. Myös maalauksen tekijästä on historian aikana esitetty erilaisia tulkintoja. Viipurin museon aikaisissa luetteloissa teoksen tietojen yhteyteen on kirjattu: ”kuvaa arvellaan kenraali Bogajevskin maalaamaksi”. Myöhemmin teoksen tekijänä on pidetty venäläistaiteilija Konstantin Bogajevskia.

Konstantin Bogajevski syntyi Krimillä ja sai ensimmäiset taideoppinsa maisemamaalauksen mestari Ivan Aivazovskin studiossa. Vuosina 1891–1897 hän opiskeli Pietarin taideakatemiassa. 1900-luvun alussa Bogajevski ryhtyi maalaamaan symbolismin hengessä kuvitteellisia, unenomaisia maisemia, joilla hän niitti mainetta, ja joista hänet parhaiten tunnetaan.

**Toimitaan yhdessä
edistääksemme työtä,
jolla elämästämme ja
ajastamme jää jälki.**

Tuntematon suunnittelija, 1910-luku. Septem. Litografia.

Yrjö Ollila, 1914. Konstnärgruppen Septem. Litografia.

1900-luvun alun Suomessa kiinnostuttiin uudenlaisesta, neoimpressionismista vaikutteita saaneesta väriajattelusta. Sitä edustaneet ns. puhtaan paletin taiteilijat perustivat ryhmän *Septem* vuonna 1912. Ryhmään kuuluivat perustajajäsenet A. W. Finch, Magnus Enckell ja Verner Thomé sekä Mikko Oinonen, Yrjö Ollila, Juho Rissanen ja Ellen Thesleff.

Septem-nimi viittaa ryhmän seitsemään jäseneen. Septem piti useita näyttelyitä Ateneumissa 1910-luvulla. Vuoden 1914 yhteisnäyttelyn taiteilijaluettelo kertoo, että Ellen Thesleff oli jäänyt pois, ja mukaan oli tullut Per Åke Laurén. Hänen käsialaansa on toinen Malvan julistekokoelman Septem-näyttelyjulisteista. Septem-ryhmän vaikutus jatkui noin vuoteen 1920.

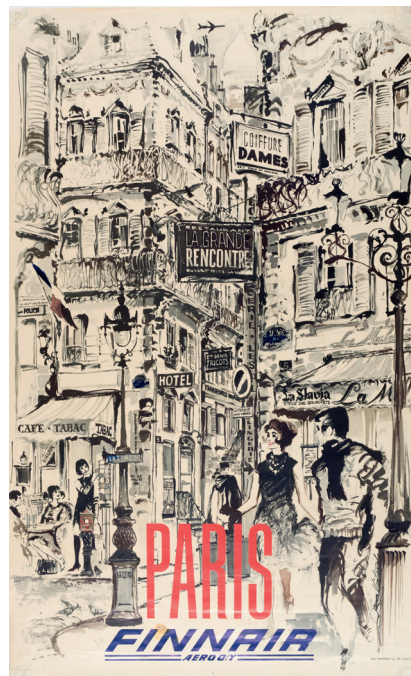
Tuntematon suunnittelija,
1930. Päijänne. Suomen jylhin
järvi, kaunein matkareitti.
Litografia.

Matkailu alkoi tulla jokapojan ulottuville 1930-luvulla, mutta silloinkin ainoastaan kotimaassa. Ajan isänmaallinen ilmapiiri kannusti perehtymään omaan maahan ja rakastamaan sitä. Matkailu lisäsi tietoa, ja retkeily oli omiaan kohottamaan kuntoa, joten se oli tärkeää myös maanpuolustuksen näkökulmasta. Voima, nuoruus ja terveys olivat päivän sana. Hakeuduttiin terveyskylpylöihin, uimaan ja aurinkoa palvomaan. 1930-luvulla turistien suosikkikohteita olivat muun muassa Aavasaksa, Koli, Puijo, Kuusamo, Ahvenanmaa, Raja-Karjala ja Päijänne.

Viisipäiväinen työviikko tuli voimaan vuonna 1965, ja vuosilomat pitenivät asteittain kuukauden pituisiksi. Vapaa-aikaa voitiin käyttää aikaisempaa enemmän sekä pitkiin matkoihin että viikonloppu-pyrähdyksiin. Säännöllinen matkustajalentoliikenne Suomesta ulkomaille alkoi 1940-luvun lopulla. Suomen ja Ruotsin välinen lauttaliikenne käynnistyi 1950- ja 1960-luvun taitteessa, Suomen ja Saksan välinen pian sen jälkeen. Ruotsinlaiva voileipä-pöytineen oli monen suomalaisen ensikosketus vieraaseen maahan, mutta 1970-luvun puolivälissä jo 700 000 suomalaista lomaili Pohjoismaiden ulkopuolella.

Helsingin Malmin lentokenttä valmistui vuonna 1938. Aero Oy lensi tuolloin Helsingistä Pariisiin yhdessätoista tunnissa. Pariisin lentoja mainostavassa julisteessa yhtiön nimenä mainitaan sekä vuodesta 1923 lähtien käytössä ollut vanha Aero Oy että vuonna 1960 ulkomaan matkojen markkinointiin käyttöön otettu Finnair. Finnairista tuli yhtiön yksinomainen nimi vuonna 1968. Signeerauksella Virtasalo suunnitellusta julisteesta melkein kuulee ranskalaisten korkojen kopinan katukivetystä vasten, kun ihmisvilinä täyttää kujat ja kahvilat. Parfyymien tuoksun voi melkein tuntea nenässään.

Virtasalo, 1960-luku. Paris, Finnair Aero Oy. Offset.

Tuntemattoman suunnittelijan piirtämässä Mobiloil -mainosjulisteeissa elegantin pariskunnan automatkaa siivittävät pääskyset, onnen ja vapauden vertauskuvat. Henkilöauto oli ylellisyyttä 1930-luvulla. Elintaso kohosi 1930-luvun alussa vaikuttaneen laman helpottaessa. Tie- ja rataverkot alkoivat kattaa koko Suomen. Autojen määrä lisääntyi, ja linja-autoliikenne valtasi alaa ohittaen pian junan. Kesti kuitenkin vielä kolmisenkymmentä vuotta ennen kuin liikemiesten ja varakkaamman väen lisäksi muutkin alkoivat yltää omaan menopeliin. Autoretken juhlatuus kuvastuu ajan tapaoppaasta, jossa neuvotaan naista käyttämään autoillessa hillityn väristä, hyvästä kankaasta valmistettua kävelypukua, jonka voi suojata pölyltä erityisellä autotakilla. Mies pukeutukoon urheiluasuun tai arkipukuun. Ilta-pukua ei ole välttämätöntä aina ottaa mukaan, vaikka yövyttäisiinkin hotellissa. Auton istumajärjestys oli suunniteltava tarkoin. Herrasmies ei matkustanut faneerilaatikon, paperikäärön tai merimieskirstun kanssa, vaan valitsi mieluiten nahkaisen kaappikoffertin. Naisille oli puolestaan tarjolla keveitä pieniä toalettilaukkuja.

Mainostoimisto ERVAN julisteessa 1930-luvulta mainostetaan oikeaa talviöljyä moottorille Suomen vaativassa talvessa. Bussien lukumäärä liki kolminkertaistui vuosikymmenen kuluessa. Talvisodan alkaessa Suomessa oli yli kolmetuhatta linja-autoa, ja aurauksaluston kehittyessä ne liikennöivät ympäri vuoden. Auruuskalusto kehittyi ja tienrakennustekniikka edistyi torjumaan kelirikkoa, mutta autoilu oli mahdollista vuodenajasta riippumatta koko Suomessa vasta 1950-luvulla.

Suunnittelija tuntematon, 1930-luku.
Mobiloil. Litografia.

Mainostoimisto ERVA, 1930-luku. Oikea talviöljy moottoriin: Mobiloil Arctic.
Litografia.

Matti Huotari, 1958. Hiihdon MM-kilpailut Lahdessa. Serigrafia.

Julistekokoelmassa on runsaasti Salpausselän hiihtojen ja Lahden MM-kisojen kisajulisteita eri vuosikymmeniltä. Matti Huotarin suunnittelemassa vuoden 1958 MM-kisojen julisteessa Lahti kirjaimellisesti hypätään maailmankartalle. Suomalaiset urheilijat ottivat kisoissa voittoja ja mitaleja hiihtomatkoilla, mutta myös erikoismäenlaskussa ja yhdistetyn hiihdossa. Kisat olivatkin huippumenestys urheilun, tiedotuksen, kokonaistapahtuman ja yleisön osalta lukuun ottamatta taloutta. Juliste on museon kokoelmissa kolmena eri kieliversiona, suomeksi, ruotsiksi ja saksaksi, ja se on painettu herkullisella serigrafiatekniikalla, painoväriä on paperilla paksulti.

1950-luku oli Suomelle pohjoismaisten hiihtolajien puolella kukoistuksen aikaa. Vuoden 1958 MM-kisojen aikaan Suomi oli hiihtourheilun suurvalta. Hiihdon lisäksi myös mäkihypystä ja yhdistetystä tuli suomalaisille vahvoja menestyslajeja. Suomalaisen menestys täytti katsomot ja ladunvarret Salpausselällä sotien jälkeen pitkälle 1960-luvulle. Vuosien 1952–1968 aikana kolmipäiväisissä kisoissa kävi joka vuosi yli 80 000 kävijää. Yleisöhuippu saavutettiin, kun Lahden Hiihtoseuran oman mäkimiehen Veikko ”Viki” Kankkosen olympiamenestys vuonna 1964 toi Salpausselän kisoihin ennätysyleisön 114 082 maksanutta katsojaa. Mäenlaskusta oli tullut myös koko Suomessa joka pojan laji. Loistavasti kansainvälisissä kisoissa menestyneet lahtelaiset mäkimiehet eli legendaariset punapaidat olivat 1950- ja 1960-luvun lahtelainen ilmiö. Oman kaupungin urheilijoita oli hienoa kannustaa Salpausselällä.

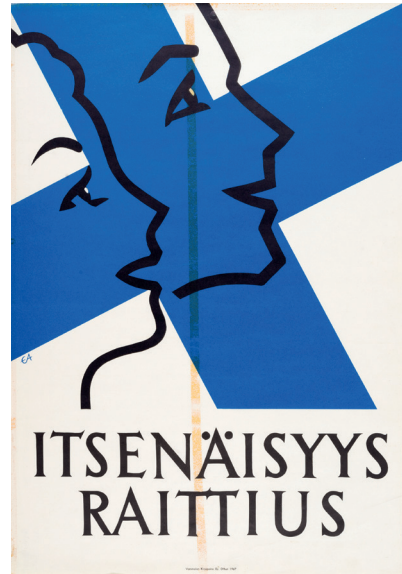
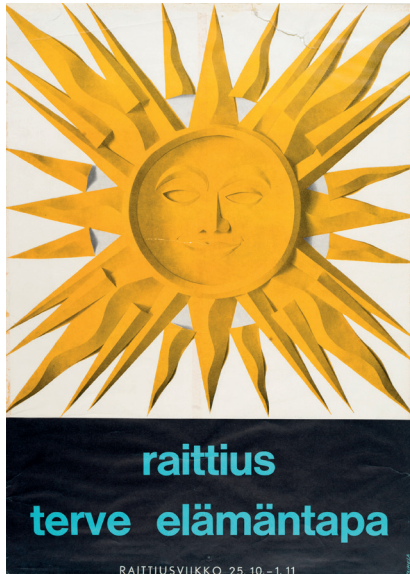
Wäinö Aaltonen, 1930-luku. Maidossa on terveys ja voima. Julisteoriginaali.

Kuvanveistäjä Wäinö Aaltosen 1930-luvulla piirtämä maitomainos on Aaltosen käsin piirtämä julisteoriginaali. Tiedossa ei ole, toteutuiko juliste painoversioksi asti vai jäikö se luonnosvaiheeseen. Aaltonen on hahmotellut kuvaan veistoksissaan usein nähdyn klassisen suomalaisnaisen, jonka vieressä on maitokannu ja -lasi. Maidon terveellisyyttä mainostava slogan on julisteessa sekä suomeksi että ruotsiksi. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen, kieltolain aikaan, kotimaisen maidon tuotanto kasvoi ja sitä alettiin tosissaan mainostaa. Maitomainoksia piirsivät keskeisimmät mainosgraafikot, esimerkiksi Toivo Vikstedt, Gunnar Forsström ja Göran Hongell. Maitolasillisen lisäksi vaihtoehtoja maitojuomissa oli kirnupiimästä kaakaoon. Kieltolaki merkitsi todellista nousukautta maito- ja virvoitusjuomateollisuudelle. Raittiuspiirit pitivät maito- ja virvoitusjuomateollisuutta liittolaisinaan ja toivoivat niiden syrjäyttävän alkoholipitoiset juomat. Kotimainen virvoitusjuomateollisuus alkoi kasvaa kohisten kieltolain tultua voimaan 1919. 1920–1930-lukujen julisteissa erilaisia virvokkeita ja juomia markkinoitiin korostamalla niiden terveellisyyttä. Maidon todetaan julisteissa usein olevan terveytemme lähde.

- (Vas.) Tuntematon suunnittelija, 1960-luku. Raittiin tie perille vie. Offset.
 (Oik.) Raimo Raimela, 1960-luku. Raittius, terve elämäntapa. Offset.
 (Oik.) Tuntematon suunnittelija, 1967. Itsenäisyys, raittius. Offset.
 (Oik.) Tuntematon suunnittelija, 1962. Tunne vastuusi, elä raittiisti. Offset.
 (Oik.) Tuntematon suunnittelija, 1965. Terveet tavat turvaa tuovat. Offset.

Suomalaisessa kulttuurissa vuosikymmeniä voimassa olleet alkoholikiellot ja holhoava politiikka saivat aikaan viinaa kohtaan erityisen latauksen, jota viinan rajoitettu saatavuus piti yllä vielä kauan kieltolain jälkeenkin, 1970-luvulle saakka ja pidempäänkin. 1960-luvulta peräisin olevassa raittiusjulisteiden sarjassa muistutetaan, että elämä on selvin päin turvallisempaa niin perheen parissa, vesillä kuin liikenteessäkin. Raittiusliike sai Suomessa alkunsa Axel August Granfeltin perustamasta raittiusseurasta, vuonna 1853 perustetusta Raittiuskirjallisuuskomiteasta ja monista myöhemmin perustetuista paikallisista raittiusyhdistyksistä. Yhdistykset levittivät raittiusaiheisia kirjasia ja järjestivät esitelmätilaisuuksia, joissa kerrottiin alkoholin haittavaikutuksista. Raittiusliike uskoi 1.6.1919 saaneensa makean voiton, kun menneiden vuosikymmenien aikana säädetyt erilaiset viinankäytön kiellot ja rajoitukset huipentuivat täyteen kieltolakiin. Toisin kävi. Kun alkoholin myynti kiellettiin, sen kulutus kolminkertaistui. Kieltolaki jatkoi sitkeästi olemassaoloaan vuoteen 1932 asti.

Sigfrid Keinänen: Värttinän kehrääjä

Sinä ja edustamasi taho voitte osallistua konkreettiseen kulttuuritekoon tuemalla taideteosten ja julisteiden konservointia. Hyvän mielen lisäksi tarjoamme Kokoelmakummeille erilaisia vastineita kummiudestaan.

Ota rohkeasti yhteyttä ja kysy lisää:
kokoelmakummi@lahti.fi

MALVA LAHDEN
VISUAALISTEN
TAITEIDEN
MUSEO

M
PALJÄTHÄMEEN
TAIDEMUSEOYHDISTYS